

นิทานสุภาษิตจีน (384)

成语故事(三八四)

นิทานสุภาษิตจีนที่ “เรียนไทยได้จีน” จะนำเสนอในฉบับนี้คือ 功高盖主/功高蓋主 gōng gāo gài zhǔ (กง เกา ไก่ จู่) โดย คำว่า 功高/功高 gōng gāo (กง เกา) แปลว่า ความดีความชอบที่มากมาย 盖/蓋 gài (ไก้) แปลว่า ครอบคลุม ปกคลุม ปิดบัง 主 zhǔ (จู่) แปลว่า เจ้าของ เจ้านาย เมื่อรวมกันแล้วหมายถึง ผลงานโดดเด่นเหนือเจ้านาย ความดีความชอบเหนือเจ้านาย บารมีโดดเด่นเกินหน้าเกินตาเจ้านาย ความดีความชอบสูงจนข่มเจ้านาย หรือบดบังรัศมีของหัวหน้า มาดูตัวอย่างนิทานสุภาษิตคำนี้กัน

“ความดีความชอบสูงจนข่มเจ้านาย” (功高盖主/功高蓋主) เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่พบเห็นได้บ่อยครั้งในทุกชนชาติ ภายใต้วิวัฒนาการของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เกิดขึ้นหลังจากที่ปฐมกษัตริย์ก่อตั้งแว่นแคว้นได้สำเร็จ หรือกษัตริย์ผู้สืบทอดภายหลังสามารถสร้างความมั่นคงให้แก่ระบอบปกครองได้แล้ว มักเกิดความระแวงแคลงใจในตัวขุนนางที่มีบารมีสูงส่งและมีความดีความชอบมากมาย จนนำไปสู่การกวาดล้างและการสังหารโหดทางการเมืองในที่สุด หากพิจารณาชะตากรรมของบุคคลในประวัติศาสตร์เหล่านี้แล้ว เราจะสามารถแบ่งผลลัพธ์จากกรณีนี้ออกเป็นสองกลุ่มหลัก คือ กลุ่มที่ “ต้องภัยถึงแก่ชีวิต” และกลุ่มที่ “สามารถรักษาชีวิตรอดและจบชีวิตลงด้วยดี”

ในกลุ่มผู้เผชิญโศกนาฏกรรมจนต้องภัยถึงแก่ชีวิตนั้น ตัวอย่างของขุนพลห่านชิน 韩信/Hán Xìn ยอดขุนพลยุคบุกเบิกก่อตั้งราชวงศ์ฮั่น ถือเป็นตัวแทนที่เด่นชัดที่สุด ทั้งนี้เพราะว่า ห่านชินเป็นนายทหารที่มีความสามารถด้านการศึกสงครามมาก รบชนะข้าศึกมากมาย ยึดดินแดนได้กว้างใหญ่ไพศาลกว่าขุนศึกในฝ่ายเดียวกัน เขาได้สร้างความดีความชอบอันใหญ่หลวงจนได้ชื่อว่า “มีความชอบเป็นเลิศเหนือสามทัพ 勳冠三军/勳冠三軍 Xūn guān sān jūn (ซวิน กวาน ซาน จวิน) บารมีทางทหารที่ไม่มีใครสามารถเปรียบเทียบได้นี้ เมื่อแผ่นดินสงบราบคาบแล้ว กลับกลายเป็นชนวนเหตุที่ทำให้เจ้านายของตัวเอง (จักรพรรดิ

Source: Image generated by Google Gemini, [August 7, 2026]

ฮั่นเกาจู่ (หลิวปัง)) กินไม่ได้นอนไม่หลับด้วยความระแวง ฮั่นเกาจู่ (หลิวปัง) 汉高祖 (刘邦) / 漢高祖 (劉邦) Hàn Gāozǔ (Liú Bāng) และหมเหิลี่ฮั้ว 呂后 / 呂後 Lǚ Hòu นับวันยิ่งเพิ่มความหวาดระแวงในตัวเขา ในท้ายที่สุด หานซินก็ค่อยๆ ถูกริบอำนาจทหาร และค่อยๆ ถูกลดชั้นบรรดาศักดิ์ และสุดท้ายถูกหมเหิลี่ฮั้ววางแผนลวงไปสังหาร ณ ตำแหน่งนางเล่อ ความตายของหานซินไม่เพียงแต่เป็นโศกนาฏกรรมจากความอ่อนด้อยทางการเมืองส่วนบุคคลเท่านั้น แต่มันคือผลลัพธ์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในระบบอำนาจเบ็ดเสร็จของจักรพรรดิ ที่ไม่สามารถยอมรับขุนนางที่มีความดีความชอบสะท้อนแผ่นดินได้

โศกนาฏกรรมในลักษณะนี้ยังคงอุบัติซ้ำรอยเดิมในประวัติศาสตร์ยุคต่อๆ มาหลายเหตุการณ์ ในที่นี้จะยกตัวอย่างโศกนาฏกรรมของขุนพลจ๊กฮุย 岳飞/岳飛 Yuè Fēi (เยว่เฟย) ยอดขุนพลก๊วยต๋องแห่งราชวงศ์ซ่งใต้ 南宋 Nán Sòng มีผลงานการรบอันโดดเด่นในการต่อต้านศัตรู แต่ทว่าคำขวัญทางการเมืองของเขาที่ว่า “ต้อนรับฮ่องเต้ทั้งสองพระองค์กลับคืน” และแนวคิดทางทหารในการกู้คืนดินแดนที่สูญเสียไป ได้ไปกระทบกระเทือนเส้นประสาทอันเปราะบางของซ่งเกาจง 宋高宗 Sòng Gāozōng ผู้เป็นฮ่องเต้ในปัจจุบัน ซ่งเกาจงผู้รักความสุขสบายและชอบที่จะดำเนินนโยบายประนีประนอม ในท้ายที่สุด จ๊กฮุยจึงถูกฉินฮุย 秦檜/Qín Huì ขุนนางกังฉินที่มีจักรพรรดิซ่งเกาจงคอยให้ท้าย ใส่ร้ายป้ายสี จับขังทรมาน และประหารชีวิตด้วยข้อหา “อาจะมีก็ได้” 莫須有/Mòxūyǒu (มั่ว ชุยโย่ว)

ในทางตรงกันข้ามกับโศกนาฏกรรมข้างต้น บรรดาผู้มีปัญญาที่เข้าใจใน “วิถีแห่งการรุกคืบและการถอยร่น” เป็นอย่างดี จะสามารถรักษาดินไว้ได้และจบชีวิตลงด้วยดี อย่างเช่นกรณีของจางเหลียง 張良/張良 Zhāng Liáng ขุนนางผู้ร่วมต่อสู้จนสามารถสถาปนาราชวงศ์ฮั่นอีกคนหนึ่ง หลังจากตั้งราชวงศ์เสร็จสิ้นแล้ว เขาก็อ้างอาการป่วยเพื่อปลีกวิเวก และหันไปเรียนวิถีเขียน ไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับกิจการบ้านเมืองอีกเลย ลบล้างความระแวงของหลิวปังได้

อย่างสิ้นเชิงจนสามารถใช้ชีวิตในบั้นปลายได้อย่างสงบสุข เช่นเดียวกับเซียวเหอ 萧何/蕭何Xiāo Hé ยอดเสนาบดี เมื่อถูกหลิวปังระแวงว่าเขาได้ใจราษฎรมากเกินไป เซียวเหอจึงใช้อุบาย “บังคับซื้อที่ดินของชาวบ้าน” เพื่อให้ชาวบ้านไม่พอใจและทำเรื่องร้องเรียนเขา การถูกร้องเรียนนี้ได้ทำลายชื่อเสียงของเซียวเหอ จนนำไปสู่การลดบทบาททางการเมืองตนเอง เป็นการแสดงออกต่อองค์จักรพรรดิว่าตนไม่มีความทะเยอทะยานใหญ่โต ทำให้เขาสามารถรักษาชีวิตรอดท่ามกลางคลื่นลมอันบ้าคลั่งมาได้

กล่าวโดยสรุป ปรากฏการณ์ “ความดีความชอบสูงจนฉมนาย” ไม่เพียงแต่เป็นเกมการต่อสู้แย่งชิงอำนาจระหว่างกษัตริย์กับขุนนางเท่านั้น แต่ยังเป็นความขัดแย้งเชิงโครงสร้างที่ไม่อาจประนีประนอมกันได้ ระหว่าง “การรวมศูนย์อำนาจอย่างเบ็ดเสร็จ” กับ “การมีอำนาจสูงส่งของขุนนาง” ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ตอนจบของขุนนางแต่ละคน ไม่เพียงขึ้นอยู่กับชั้นเชิงและใจคอของกษัตริย์ผู้ปกครองเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับว่าขุนนางผู้นั้นมีปัญญาทางการเมืองที่จะรู้จักถอยในเวลาที่เหมาะสม รวมถึงมีความเข้าใจและอ่านสถานการณ์ทางการเมืองได้อย่างทะลุปรุโปร่งหรือไม่

ข้อคิดจากประโยคสุภาษิตนี้

成语比喻：下属的功劳太大，又不懂得掩其锋芒，使领导受到威胁而心有疑虑。

成語比喻：下屬的功勞太大，又不懂得掩其鋒芒，使領導者受到威脅而心有疑慮。

Chéngyǔ bǐyù: Xiàshǔ de gōngláo tài dà, yòu bù dǒngdé yǎn qí fēngmáng, shǐ lǐngdǎo shòudào wēixié ér xīn yǒu yílǜ.

เฉิงยฺหวี่ ปี้ยฺวี่: เซียฉู่ เตอะ กงหลาว ไท่ ต้า, โย่ว ปู้ โต่งเต้อ เหยี่ยน ฉี เฟิงหมาง, ฉือ หลิงต้าว ไฉ้วต้า เวยเสี่ย เอ้อร์ ชิน โห่ยว อี้ลี่วี่.

สุภาษิตเปรียบว่า เมื่อลูกน้องมีความสามารถมากเกินไปและไม่รู้จักถ่อมตน ทำให้หัวหน้ารู้สึกถูกคุกคามและเริ่มไม่ไว้วางใจ

ประโยคตัวอย่างที่ใช้สำนวนสุภาษิตนี้ เช่น

你的这个项目立了大功，要小心可别功高盖主让领导难做啊。

你的這個項目立了大功，要小心可別功高蓋主讓領導難做啊。

Nǐ de zhège xiàngmù lìle dàgōng, yào xiǎoxīn kě bié gōng gāo gài zhǔ ràng lǐngdǎo nán zuò a.

หนี่ เตอะ เจ้อ เกอะ เซียงมู่ ลี่เลอะ ต้ากง, เย้า เสี่ยวชิน เซ้อ เปีย กง เกา ไก้ จู ร่าง หลิงต้าว หนานจ้าว อะ.

โครงการของคุณประสบความสำเร็จอย่างมาก ดังนั้นจงระวังอย่าไปดบังรัศมีของหัวหน้า ทำให้พวกเขาลำบากใจ

อ.ช่อชิง เมธาธารณ์กุล

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง